

ERSO
PEASPONSOR

E · R · · O

EESTI RIIKLIK SÜMFOONIAORKESTER

Hooaja avakontsert

15 | SEPTEMBER
ESTONIA KONTSERDISAAL
2023

EESTI RIIKLIK
SÜMFOONIA-
ORKESTER

VIIUL
**HANS
CHRISTIAN
AAVIK**

DIRIGENT
OLARI ELTS

HOOAJA
SUURSPONSOR

LIVIKO
alates 1898

BioBlock®

NORDIC

CATERING

RADISSON COLLECTION
TALLINN

PAKEND & PRINT

ESD TEGEMISEKS

Postimees®

MEEDIAPARTNER

iute

ERSO PEASPONSOR

ELAV INSPIREERIV RIKASTAV

Eesti muusikat viivad üheskoos maailma ERSO ja fintech lute

ERSOga on võimalik koos kasvada.
Meid seob otsing ja inspiratsioon.
Nii ERSO kui ka lute püüdleavad alati
tiptaseme poole.

- TARMO SILD
lute juht ja kaasasutaja

E · R · · O

HOOAJA
AVAKONTSERT

HANS CHRISTIAN AAVIK viiul
Eesti Riiklik Sümfooniaorkester
Orkestri kontsertmeister Marta Spärniņa
Dirigent OLARI ELTS

kell 18 – eelkontsert

Michael Nyman (1944). „In Re Don Giovanni“ keelpillikvintetile (1991)
Wolfgang Amadeus Mozart (1756–1791). Keelpillikvintett nr 3 C–duur, KV 515. 1. osa *Allegro* (1787)
Musitseerivad MARTA SPÄRNIŃA, KAIDO VÄLJA, RAIN VILU, KAIJA LUKAS, INDREK LEIVATEGIJA ja MATI LUKK.
Algava hooaja plaanidest räägib OLARI ELTS

kell 19 – sümfooniakontsert

HANS CHRISTIAN AAVIK viiul
Eesti Riiklik Sümfooniaorkester
Orkestri kontsertmeister Marta Spärniņa
Dirigent OLARI ELTS

Tõnu Kõrvits (1969)

„tuultele“ vaskpilliorkestrile ja löökpillidele (2023, esiettekanne)

I ärka, põhjatuul

Ludwig van Beethoven (1770–1827)

Viiulikontsert D–duur, op. 61 (1806)

Allegro ma non troppo

Larghetto

Rondo. Allegro

vaheaeg

Tõnu Kõrvits

„tuultele“ vaskpilliorkestrile ja löökpillidele

Il tule, lõunatuul

Wolfgang Amadeus Mozart

Sümfoonia nr 41 C–duur, KV 551 (1788)

Allegro vivace

Andante cantabile

Menuetto: Allegretto

Molto allegro

Kontserdist teevad otseülekanne Klassikaraadio ja ERSO TV (erso.tv),
salvestised on ka järelkuulatavad ja –vaadatavad.

HOOAJA ALGUSE SOODUS- MÜÜK

ERSO 97.

HOOAJA PILETID

25% SOODSAMAD

Piletikeskuses kood:
ersosoodus

15.— 21.september 2023

Tõnu Kõrvits (1969)
„tuultele“ (2023, esiettekanne)

Tõnu Kõrvitsa poeetiline ja nägemuslik muusika viib kuulaja hüpnootilistele rännakutele looduse ja rahvapärimuse, inimhinge ja alateadvuse maastikele. Kõrvitsa helikeeles täiendab väljendusrikast meloodikat peenekoeline harmoonia- ja tämbrivärvide spekter. Tema teoste pealkirjades peegelduvad sageli romantilised allegooriad või mütoloogilised kujutlused: „Irdunud sild“, „Sinule, öö sõnumitooja“, „Armastuse märk“, „Tänumeele jõgi“, „Eldorado“, „Sinine värv“ jne. Viimasel kümnendil on Kõrvitsa loominguliseks inspiratsiooniallikaks saanud eesti rahvalaul, aga mõnikord ka teiste põhjarahvaste laulutraditsioon ja orientaalne meloodika.

Tõnu Kõrvits lõpetas 1994. aastal Eesti Muusika- ja Teatriakadeemias Raimo Kangro kompositsiooniklassi ning täiendas end magistriõppes Jaan Räätsa juures. Õpingute ajal osales ta noorte arranžeerijate meistrkursustel Hilversumis (Holland, 1997) Metropole Orchestra ja dirigent Vince Mendozaga ning Stephen Montague kompositsiooni- meistrklassis Gdanskis (Poola, 1998). Aastast 2001 on Tõnu Kõrvits Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia kompositsiooni ja orkestratsiooni õppejõud (aastast 2017 professor).

Kõrvitsa mitmekesine looming hõlmab kõiki traditsioonilisi muusikažanre alates orkestriteostest, instrumentaalansamblistest ja teostest soolopillidele ning lõpetades koorimuusika, soololaulude ja ooperitega.

Eesti Muusika Infokeskus

Eesti Riikliku sümfooniaorkestri kavades on kõlanud pea kolmkümmend Tõnu Kõrvitsa teost. Hooajal 2003/2004 oli Tõnu Kõrvitsa ERSO juures resideeriv helilooja ning siis tulid esiettekandele kaks teost: „Teispool päikesevälju“ fagotile ja orkestrile (soleeris Martin Kuuskmann) ning orkestriteos „Ellujäänute laulud“.

Täna kõlavad signaalid pealkirjaga „tuultele“ on kirjutatud Eesti Riiklikule Sümfooniaorkestrile ja Olari Eltsile 97. hooaja avakontserdiks. Kummagi kontserdipoolle avab üks osa. Signaalide pealkirjad on pärit helilooja varasemast teosest „Laulud laulude laulust“ (2010).

*Ärka, põhjatuul,
tule, lõunatuul:
puhu läbi mu rohuaia,
laota tema palsamilõhna...*

Katkend Saalomoni ülemlaulu tekstist Vello Salo tõlkes (4:16)

Ludwig van Beethoven (1770—1827)

Viiulikontsert D-duur, op. 61 (1806)

Ludwig van Beethoveni kontsert viiulile ja orkestrile D-duur on esimene monumentaalne teos selles žanris, teed rajav hilisematele romantilistele viiulikontsertidele. Sümfonistina oli Beethoven oma uuendusmeelsust tõestanud juba 1804. aastal valminud kolmandas, Es-duur sümfoonias „Eroica“, op. 55. Nüüd andis ta uued ajalised ja kõlalised dimensioonid ning sümfoonilise arenguhaarde ka kontserdižanrile. Teost on nimetatud ka sümfooniaks soleeriva viiuliga. Valmis see aastal 1806, ajalisel lähestikku neljanda klaverikontserdiga G-duur, op. 58, neljanda sümfooniaga, op. 60 ja ooperi „Fidelio“ kahe varase versiooniga. On teada, et helilooja kavandas viiulikontserti juba 1790. aastate alguses, kuid säilinud on sellest vaid üks visandlik osa. Kontserdirepertuaari on jäänud aga tema kaks väga meeldejäävat romanssi viiulile ja orkestrile F-duur, op. 30 (1798) ja G-duur, op. 50 (1802).

Viiulikontsert sündis Theater an der Wiener esiviuldaja Franz Clementi tellimisel ja kõlas esmaettekandes tema soleerimisel 23. detsembril 1806 samas teatris toimunud heategevuskontserdil. Clementi mängus imetlesid kaasaegsed tema mängu „kirjeldamatut peenust, elegantsust“ ja „toonid äärmiselt armastusväärset õrnust“. Neid omadusi võimaldas Beethoven ka oma muusikas solistil parimal moel esile tuua. Partituuri tiitellehele lisan autor sõnad *par clemenza pour Clement* (tlk 'armulikkusest Clementile'). Ettekande järel kirjutas Viini teatri- ja kunstilehe kriitik Möser solisti mängust ülivõrdeis, kuid leidis, et kontserdi suhtes on asjatundjad eri meelt — selles võivad kuulda küll melododialu, kuid „tervik on lõhutud lõputute kordustega, mis kuulajaid väsitavad ega paku naudingut“. On meenutatud, et Clementi mängis soolopartiid lõiguti lehest — st *prima vista*, kuna noodimaterjal jõudis muusikute pultidele vaid paar päeva varem. Teose osade vahel mänginud ta aga oma improvisatsioone. Esiettekande järel töötas helilooja koos viiuldajaga soolopartii veel põhjalikult ümber.

Aastaiks jäigi Clementi ettekanne ainsaks. Pärast helilooja surma kuuldi teost näiteks 1828. aastal Pariisis Pierre Baillot' ja 1833. aastal Viinis Henri Vieuxtemps' soleerimisel. Läbimurre toimus alles 1844. aastal, kui kontsert kõlas Londonis 12-aastase Joseph Joachimi soleerimisel ja Felix Mendelssohn-Bartholdy dirigeerimisel. Viimane oli Beethoveni teosest nõnda vaimustunud, et komponeeris veel samal aastal oma ülipopulaarseks saanud kontserdi e-moll. Joseph Joachimist kujunes üks Euroopa silmapaistvaimaid viiuldajaid, kellele kirjutasid kontserdi nii Max Bruch kui ka Johannes Brahms. Beethoveni viiulikontserdi plaadistas esmakordselt 1924. aastal Fritz Kreisler. Sestpeale on teos kõigi suurte viiuldajate repertuaaris. Kuna Beethoven ei komponeerinud teosele kadentsi, on paljud viiuldajad mänginud seda ka oma kadentsidega, kuulsaimad neist interpreetidest on Ferdinand David, Joseph Joachim, Leopold Auer, Fritz Kreisler, Henri Vieuxtemps, Eugène Ysaÿe. Viiulikontserti peetakse Beethoveni üheks subjektiivseimaks tundeväljenduseks ja teose alguses puupillidelt õrnalt kõlavat teemat tema panteistlikuks usutunnistuseks. Viiuldaja Joseph Szigeti on öeldnud: „See on väärikas, apollonlikult ilus teos.“ Viiulikontsert sündis helilooja elus loominguilisel viljakal ja õnnelikul ajal ning see õnnetunne peegeldub ka muusikas, millele sooloviul annab soojalt hõõguva sära. Teoses tervikuna ei puudu ka Beethovenile iseloomulikud võitluslikud hetked. Komponeerimisel võttis ta eeskujuks Prantsuse viiulikooli esindajate Pierre Rode'i ja Rodolphe Kreutzeri stiili ning kasutas neile omaseid virtuosseid mänguvõtteid, samuti revolutsiooniaastate prantsuse muusikas populaarseid marsirütme.

Teos algab ebatavaliselt — timpanitelt *piano*'s kõlava marsiliku rütmikujundiga, mis jääb muusikat saatma läbi avaosa (*Allegro ma non troppo*). Orkester pole siin enam pelgalt saatja rollis, vaid sümfoonilise arengu kandja, eksponeerides pikalt ka avaosa rikast temaatilist materjali. Sonaat-*allegro* vormis pakub helilooja kahe teema asemel tervelt kuut teemat, millest viis on lüürilise karakteriga. Orkester lõpetab teemade esitlemise hümnilaadse meloodiaga, mille võtab kadentsilaadselt üle solist, tõustes siis esile otsekui rapsoodilikult improviseeriva jutustajana.

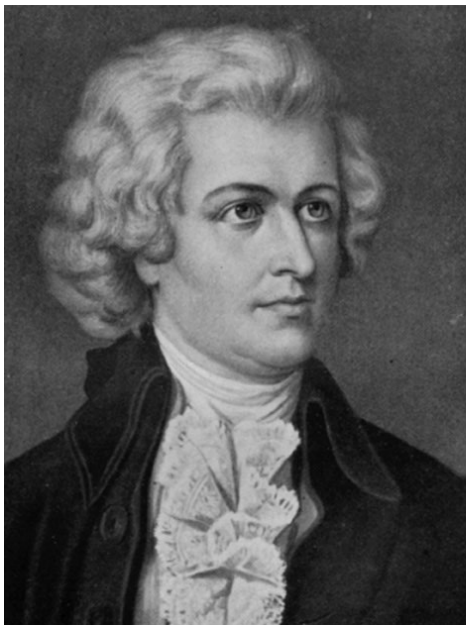
Sumedate, sordineeritud keelpillihelidega algav *Larghetto* on taevalikesse kõrgustesse püüdlevate meloodialiinidega kaunis romanss, solisti ja orkestri intiimne dialoog, mida siingi pingestavad kauge kajana kõlavad marsirütmid. Ka rondos, milles refräänina domineerib jahimuusikat meenutav rühikas teema, on kauneid lüürilis-tantsulisi episoode. See on solisti ja orkestri fantaasiarikas vaheldumäng, mis tipneb soolokadentsi ja koodas veelkord kõlava refrääniteemaga.

Pianist Muzio Clementi palvel tegi Beethoven teosest ka versiooni soleeriva klaveriga, mis kannab oopusenumbrit 61a. Vene pianist ja dirigent Mihhail Pletnjov on teinud kontserdist versiooni soleeriva klarnetiga ja Viini Filharmoonikute esiflötist Karl-Heinz Schütz oma instrumendiga.

ERSOga on Beethoveni viiulikontserti esitanud paljud Eesti ja välisartistid: Karl Brückner (1939, dirigent Olav Roots), David Oistrakh (1960, Roman Matsov), Vladimir Alumäe (1961, 1970, Neeme Järvi; 1962, Isak Pain), Mihhail Weimann (1963, Arvīds Jansons), Igor Ozim (1971, Karl Eliasberg), Gidon Kremer (1974, Eri Klas), Jüri Gerretz (1976, Roman Matsov), Igor Oistrakh (1977, 1978, Neeme Järvi), Viktor Pikaizen (1979, Peeter Lilje), Stoika Milanova (1982, Redentor Romero), Liana Issakadze (1989, Peeter Lilje), Miha Pogačnik (1990, Leo Krämer), Sergei Stadler (1997, Arvo Volmer), Anna-Liisa Bezrodny (2000, Arvo Volmer), Dmitri Mahtin (2005, Nikolai Aleksejev), Laura Zarina (2007, Eri Klas), Cecīlija Zilliacus (2009, Olari Elts), Mari Poll (2019, Bas Wiegers), Daniel Lozakovich (2019, Neeme Järvi) ning viimati esitati seda 2020. aasta septembris, solist oli Sergei Hatšatryan, dirigendipuldis Olari Elts.

Maia Lilje

Wolfgang Amadeus Mozart.

Ludwig van Beethoven.

Wolfgang Amadeus Mozart (1756—1791)
Sümfoonia nr 41 C-duur, KV 551 (1788)

18. sajandi esimesel kolmandikul hakkasid barokkstiili varjus arenema uued muusikavoolud, mis sajandi lõpuks viisid klassitsismi sünnini. Klassikalise muusika kõrgajaks loetakse aastaid 1780—1810 ning sinna nüüd pilgud suunamegi. Muusikamoes valitsesid sel ajal kolm Viini klassikut — Haydn, Mozart ja Beethoven. Esimesed kaks kirjutasid nimetatud ajavahemikul oma tähtsaimad teosed, kolmas alles alustas oma heliloojakarjääri.

Oluline muutus muusikas oli seotud tõsiasjaga, et kui sajandeid oli muusika tellijaks olnud peamiselt kirik ja õukond, siis 18. sajandil hakkasid pead tõstma kodanlikud kontserdiorganisatsioonid, mis jätsid oma tellimustes ruumi ka helilooja isikupärasele väljendusele. Seoses tänase kontserdi esimese helilooja tegevusega avalike kontsertide sarja koordineerijana sai mainitud, et Pariisis toimis selline alates aastast 1725. Inglismaal tekkisid kodanlikud kontserdiorganisatsioonid juba 17. sajandi lõpul, saksakeelses Euroopas 18. sajandi lõpul. Koos muusika tarbijaga muutus ka muusikaline stiil. Pingelise meloodia ja keerukate harmooniate asemele tuli lihtne meloodia ja korrapärane vorm. Uue muusikastiili aluseks sai harmooniakäsitus, millele

pani aluse Jean-Philippe Rameau „Harmooniatraktaat“ (1722). Seoses harmoonia muutumisega hakkas kaduma ka barokiajastule iseloomulik *basso continuo* grupp ning arenema tänapäevane klassikaline sümfooniaorkester. Orkestri sünnikohaks võib pidada Mannheimi õukonda Edela-Saksamaal ning Preisi kuningas Friedrich Suure õukonda Berliinis.

Üks tuntuimaid klassikalise perioodi sümfooniaid on Wolfgang Amadeus Mozarti „Jupiter“ — helilooja viimane ning ühtlasi pikim teos selles žanris. „Jupiteri“ nime ei andnud teosele aga Mozart, vaid üsna tõenäoliselt hoopis saksa viiuldaja, helilooja, dirigent ja impressario ning pikaajaline Londoni muusikaelu juhtfiguur Johann Peter Salomon (1745—1815). Oletatavasti ringles sümfoonia hüüdnimi muusikaringkondades aastaid enne trükkis ilmumist. Kindlasti on Mozarti viimane sümfoonia selle nimetuse all trükitud ühes Londoni 1821. aasta kontserdikavas.

Mozart komponeeris harva tuju ajal. Enamasti lõi ta teoseid tellimuse alusel või omaenda kontsertideks, samuti sõpradele kingituseks. Komponeerimise põhjustest annavad enamasti teada tema arvukad kirjad ja kirjutised. Mozarti kolme viimase sümfoonia (nr 39—41) kohta sellised teated aga puuduvad. On oletatud, et helilooja lootis neid müüa või esitada kontserdil Viinis, kus ta oma viimased kümme eluaastat tegutses. Samuti on võimalik, et ta kavatses neid esitada Londoni turneel. London ja Inglismaa olid läbivad teemad Mozarti elus. Lapsepõlves oli ta selles linnas veetnud ühe aasta ning täiskasvanuna oli tal mitmeid inglise sõpru, näiteks Viinis elav inglise lauljanna Nancy Storace ning tema vend helilooja Stephen Storace. Alates 1786. aastast on Mozarti kirjades korduvalt juttu Londonisse reisimisest ja seal kontsertide andmisest. Tavaks oli, et sellistele turneedele tõid heliloojad kaasa oma värskemad teosed.

Mozarti „Jupiter“ on viimane kolmest 1788. aasta suvel komponeeritud sümfooniast. 26. juunil valmis sümfoonia number 39, 25. juulil number 40 ning 10. augustil number 41. Nikolaus Harnoncourt on arvanud, et Mozart kirjutas need kolm teost terviklikku tsükli silmas pidades, kuna 41. sümfoonial puudub sissejuhatus (mis 39. on olemas), ent tal on ulatuslik *grand finale*. „Jupiteri“ helilooja eluajal ei kirjastatud ning pole kindel, kas see ettekandele tuli.

Nii nagu muutus helikeel, muutus klassitsismiajal ka teoste vormikäsitus. Paljude muusikavormide aluseks sai kaht karakterilt erinevat teemat vastandav klassikaline sonaadivorm, mida kasutatakse enamasti tsükliliste teoste kiiretes osades (seetõttu nimetatakse seda ka sonaat-*allegro* vormiks).

Kujunes välja ka klassikaline neljaosaline sümfooniatsükkel, kus esimene osa on kiires tempos, teine on aeglane, kolmas tantsulise karakteriga ning viimane jälle kiire.

„Jupiteri“ sonaat-*allegro* vormis esimene osa algab dünaamiliselt kontrastse peateemaga. Järgneb teine ja lüürilisem teemadegrupp. Ekspositsiooni koodas tsiteerib Mozart iseennast — sümfoonia loomisaasta juunikuus Lorenzo da Ponte tekstile loodud bassiaariat „Un bacio di mano“ (KV 541). Iseloomult on sümfoonia avaosa üsna lähedal *opera buffa*’le ning toob tahtmatult silme ette kaks aastat varem komponeeritud „Figaro pulma“.

Ka sümfoonia aeglane osa, saraband, on kirjutatud sonaadivormis. Mozarti viimase kolme sümfoonia aeglased osad on tema ülejäänud sümfooniatega hulgas erandlikud: nende *tutti*-lõigud — minoorses helistikus, viiulite meloodiaga kõrges registris, kromaatiliste puhkpillipartiidega, ülejäänud keelpillide madala harmooniasaatega — kõlavad ahastavalt ja jõulise emotsiooniga. Helilooja viimase sümfoonia teist osa peetakse kirjeldatud omaduste poolest kõige täiuslikumaks.

Kolmas osa, menuett, on sarnane austria rahvatantsu ländleriga, mis oli iseäranis populaarne 18. sajandi lõpus.

„Jupiteri“ sümfoonia finaali põhineb neljanoodilisel motiivil, mida helilooja on kasutanud ka oma teistes teostes (näiteks 33. sümfoonia avaosas). Selle motiivi juured ulatuvad ajaloos aga kaugemale, pärinedes 13. sajandil Aquino Thomase hümnis „Pange lingua gloriosi corporis mysterium“ olevast järgnevusest. 1515. aasta paiku kasutas sama järgnevust Josquin des Prez oma „Missa pange lingua“ esimeses osas *Kyrie*. Lisaks Mozartile esineb sama motiivi veel paljudel heliloojatel. Kuigi osa on kirjutatud sonaat-*allegro* vormis, on selles läbivalt kasutatud fuugaelemente. Sümfoonia lõpeb apoteoosliku viiehäälsel fugaatoga.

ERSO esituses on Mozarti sümfoonia nr 41 „Jupiter“ kõlanud Kurt Sanderlingi (1950), Mihhail Malunziani (1958), Roman Matsovi (1962), Neeme Järvi (1968), Redentor Romero (1971), Leho Muldre (1972), Neeme Järvi (1978 — Moskva konservatooriumi suures saalis), Peeter Lilje (1980), Jüri Alperteni (1982), Leo Krämeri (1991), Peter Ashi (1993), Thomas Indermühle (1995), Arvo Volmeri (1998), Mika Eichenholzi (2002), Christoph Poppeni (2011) ja viimati Bas Wiegarsi (2019) juhatusel.

Liisi Laanemets

Hans Christian Aavik. © Kaupo Kikkas.

HANS CHRISTIAN AAVIK on üks väljapaistvamaid Eesti viiuldajaid, kes on oma mitmekülgse stiili ning selgelt eristatava kõlaga silma paistnud nii Eestis kui ka mitmel pool Euroopas. Ta on Carl Nielsen nimelise rahvusvahelise konkursi (Carl Nielsen International Competition 2022) esimese preemia laureaat. Lisaks kahele eripreemiale (parim kohustuslik pala — Jesper Koch Maze; Odense Sümfooniaorkestri eripreemia) sõlmiti temaga leping Orchid Classicu poolt ning järgnevatel hooaegadel on ta tihe külaline parimate Skandinaavia orkestrite ees.

Hans Christian pälvis 2022. aastal Eesti Kultuurkapitali helikunsti sihtkapitali aastapreemia laureaadi tiitli; Saksamaa ühe tippfestivali, Usedomi Muusikafestivali prestiižika muusikapreemia ning Eesti Interpreetide Liidu „Aasta Interpreedi“ laureaadi tiitli.

Hans Christian Aavik alustas viiulimänguga 5-aastaselt Tabasalu Muusikakoolis (õpetaja Piret Kreek) ning jätkas õpinguid Tallinna Muusikakesk-koolis õpetaja Kaido Välja juhendamisel. Aastast 2017 õppis ta Saksamaal Frankfurdis (Hochschule für Musik und Darstellende Kunst Frankfurt am Main) professor Erik Schumanni viiuliklassis ning kammermuusikat professor Angelika Merkle juures. Aastast 2021 õppis ta ka täiendavalt Viinis (Musik und Kunst Privatuniversität der Stadt Wien) maestro Julian Rachlini ning professor Evgeni Sinaiski juures.

Tema viimaste saavutuste seast aastatel võib välja tuua I preemia solistide kategoorias rahvusvahelisel konkursil „Cadenza Contest“, I preemia rahvusvahelisel konkursil „3rd László Spezzaferri International Music Competition“, I preemia ning neli eripreemiat Eesti Keelpillimängijate Konkursil, laureaadi tiitli ning eripreemia Polytechnische Gesellschaft Frankfurt am Main kammermuusikakonkursil ning diplomi koosseisus „Duo Hommage“ (viul/klaver) Ilmari Hannikainen klaverikammermuusika konkursil Jyväskylä, Soomes.

Aastal 2021 andis Hans Christian välja oma debüütplaadi „AETERNUS“ koos pianist Karolina Aavikuga. 2023. aastal ilmub Hans Christiani Aaviku ning Karolina Aaviku *live*-kontserdisalvestis maailma suurima plaadifirma Deutsche Grammophoni uues sarjas „Rising Stars“ platvormil STAGE +.

Hans Christian on täiendanud end Christoph Eschenbachi, Steven Isserlise, Kirill Gersteini, Gerhard Schulzi, Sophia Rahmani, professor Kolja Blacheri, Antoine Tamestit', Alexey Semenenko, Kerson Leongji, professor Stephan Picardi, Mi-Kyung Lee, professor Jonathan Aneri, professor Heime Mülleri, Florian Dondereri, professor Mikhail Gotsdineri, professor Robert Rozecki, Junio Kimaneni, Evan Rothsteini, professor Jan Repko ja paljude teiste meistriklässides.

Solistina on esinenud Hans Christian nii Eesti Riikliku Sümfooniaorkestri, Stuttgarti Kammerorkestri, Kopenhaageni Filharmoonikute, Odense Sümfooniaorkestri, Tallinna Kammerorkestri, Tallinna Muusikakeskkooli sümfooniaorkestri, Tartu Ülikooli Sümfooniaorkestri, Vanemuise Sümfooniaorkestri, Ilmenau Tehnikaülikooli Sümfooniaorkestri (Saksamaa), Harjumaa Sümfooniaorkestri, Pärnu Linnaorkestri, Läänesaarte Kammerorkestri ning Jyväskylä Sümfooniaorkestri ees ning teinud koostööd dirigentidega nagu Ville Matvejeff, Nikolaj Szeps-Znaider, Olari Elts, Risto Joost, Daniela Musca, Arvo Volmer, Kaspar Mänd, Edoardo Narbona, Andres Kaljuste, Mikk Murdvee, Henri Christofer Aavik, Jüri Alpernten, Lauri Sirp, Martin Sildos.

Hans Christian Aavik mängib hetkel Eesti Pillifondi ning perekond Sapožnini lahel loal Giovanni Paolo Maggini viiulil (valmistatud ca 1610 Brescias, Itaalias) ning Victor Fétique poognal (valmistatud ca 1930 Prantsusmaal).

Alates 2022. aastast on Hans Christian Aavik Villa Musica Rheinland-Pfalz'i stipendiaat. Alates 2021. aastast on Hans Christian Aavik Deutschlandstipendium'i stipendiaat. Alates 2019. aastast toetab Hans Christian Aavikut Yehudi Menuhin Live Music Now Frankfurt am Main ühing.

Olari Elts. © Kaupo Kikkas.

OLARI ELTS on avara rahvusvahelise haardega dirigent, kelle kirg koostada ja juhatada väga omanäolisi ja põnevaid kontserdikavasid on toonud talle tunnustuse üle maailma. Alates hooajast 2020/2021 on Olari Elts Eesti Riikliku Sümfooniaorkestri peadirigent ja kunstiline juht. Aastail 2018–2022 oli ta ka Kymi Sinfonietta kunstiline nõustaja.

Olari Eltsi lavapartneriteks on Leipzigi Gewandhaus-orkester, Soome Raadio Sümfooniaorkester, Taani Rahvusorkester, Rotterdami Filharmonikud, Hollandi Raadio Sümfooniaorkester, BBC Sümfooniaorkester, Birminghami Linnaorkester, Dublini RTÉ Orkester, Prantsuse Raadio Sümfooniaorkester, Prantsuse ja Lyoni rahvusorkestrid, Budapesti Festivaliorkester, Québeci Sümfooniaorkster, Yomiuri-Nipponi Sümfooniaorkester, Souli Filharmoniaorkester, Melbourne'i Sümfooniaorkester jt. Elts on koostööd teinud selliste solistidega nagu Gautier ja Renaud Capuçon, Brett Dean, Isabelle Faust, Alban Gerhardt, Martin Grubinger, Martin Helmchen, Stephen Hough, Lucas ja Arthur Jussen, Kari Kriikku, Karita Mattila, Alexander Melnikov, Daniel Lozakovich, Baiba Skride, Simon Trpčeski ja Antoine Tamestit.

Hooajal 2023/2024 juhatab Elts BBC Sümfooniaorkestrit Poola tuuril, astudes teist korda üles Eufonie Festivalil. Veel naaseb ta sel hooajal Birminghami Linna Sümfooniaorkestri, Tampere Filharmoniaorkestri ja Poola Balti Filharmoniaorkestri juurde Gdańskis, kus temaga liitub pianist Jean-Efflam Bavouzet. Lisaks ootavad teda ees etteasted Praha

Raadio Sümfooniaorkestri, València Orkestri, Aalborgi ja Wuppertali sümfooniaorkestrite ning Presidendi Sümfooniaorkestriga Ankaras. Pärast hiljutisi edukaid rahvusvahelisi turneesid Eesti Riikliku Sümfooniaorkestriga Ühendkuningriigis, Saksamaal ja Prantsusmaal tähistab selle hooaja avakontsert Tallinnas Eltsi lepingu pikendamist orkestri peadirigendi ja kunstilise juhina veel viieks aastaks.

Eriline koht Olari Eltsi repertuaaris on Erkki–Sven Tüüri ja Heino Elleri muusikal. 2013. aastal alguse saanud Elleri muusika esitamine ja salvestamine koos ERSOga on leidnud väljundi kahel Soome plaadifirma Ondine märgi all ilmunud CD-l (2018 ja 2019), millest värskeim pälvis aasta klassikaalbumi tiitli Eesti muusikaauhindade (2020) jagamisel ning seniste Elleri muusika salvestiste eest said ERSO ja Olari Elts 2020. aastal kultuurkapitali helikunsti sihtkapitali aastapreemia. Aasta varem võitis sama tiitli Eltsi dirigeerimisel salvestatud Erkki–Sven Tüüri autoriplaat, millel „Illuminatio“, „Whistles and Whispers from Uluru“ ja kaheksas sümfoonia kõlavad violasolist Lawrence Poweri, plokklöödisolist Genevieve Lacey’ ja Tapiola Sinfonietta esituses (Ondine, 2018). Eltsi varasem diskograafia koostöös Ondinega sisaldab Tüüri teoste salvestisi Tapiola Sinfonietta ja Lawrence Poweriga, viiendat sümfooniat elektrikitarrile, orkestrile ja bigbändile ning akordionikontserti „Prophecy“, samuti kriitikutelt kõrgeid hinnanguid pälvinud Detlevi ja Berio kirjutatud Brahmsi muusika seadeid, mis salvestatud koos Helsingi Linnaorkestri, bariton Michael Nagy ja klarnetist Kari Kriikkuga. Lisaks on ta salvestanud Borgströmi ja Šostakoviitši viiulikontserdid Eldbjørg Hemsingi ja Viini Sümfoonikutega BISile ning Poul Rudersi viienda sümfoonia Taani Rahvusorkestriga Bridge Recordsile. ERSOga on Olari Elts lisaks Elleri plaatidele salvestanud ka Tüüri marimba-kontserdi „Ardor“ (solist Pedro Carneiro, ECM, 2007 – Tüüri autoriplaat). Eltsi hiljutisim projekt on uus plaat, kus koos Oslo Filharmooniaorkestriga esitatakse auhinnatud Norra helilooja Øyvind Torvundi töid.

Ooperidirigendina on Olari Elts juhitanud Tšaikovski „Jevgeni Oneginit“, Mozarti „Don Giovanni“, „Idomeneod“ jm. Ta on publiku ette toonud mitmed žanriülesed projektid, sh koostöös Teater NO99–ga valminud Mendelssohni–Shakespeare’i projekti, mis jõudis ka Berliini Konzerthausi lavale, ning Porto Casa da Música Sümfooniaorkestriga Bernsteini 100. sünniaastapäeva puhul *live*–muusikaga ette kantud Elia Kazani filmi „On the Waterfront“.

Aastail 2007–2020 oli Olari Elts ERSO, 2011–2014 Helsingi Linnaorkestri ning 2007–2010 Šoti Kammerorkestri peaküladirigent. 2006–2012 oli ta Bretagne’i Orkestri kunstiline nõustaja ja 2001–2006 Läti Rahvusliku Sümfooniaorkestri peadirigent, 1993. aastal asutas ta NYSD Ensemble’i. 2017. aastal pälvis ta säravate ja kaalukate ülesastumiste eest nii kodu– kui välismaistel lavadel ning eesti heliloomingu edendamise eest Eesti Kultuurkapitali aastapreemia.

EESTI RIIKLIK SÜMFOONIAORKESTER (ERSO) on elav ja mitmekülgne orkester, kes püüdleb alati tipptaseme poole. Eesti vanimal ja mainekaimal regulaarselt tegutseval sümfooniaorkestril täitub sel hooajal 97. tegevusaasta. ERSO ajalugu ulatub aastasse 1926 ning sarnaselt paljude omataolistega maailmas on see seotud rahvusliku ringhäälingu sünni ja arenguga. Alates hooajast 2020/2021 on enam kui 100-liikmelise orkestri peadirigent ja kunstiline juht Olari Elts. Neeme Järvi jätkab koostööd ERSOga eluaegse aupeadirigendina, orkestri kunstiline nõustaja on Paavo Järvi, varasemad peadirigendid on olnud Olav Roots, Paul Karp, Roman Matsov, Neeme Järvi, Peeter Lilje, Leo Krämer, Arvo Volmer, Nikolai Aleksejev ja taas Neeme Järvi. ERSO on käinud arvukatel turneedel ning osalenud mainekatel rahvusvahelistel muusikafestivalidel. Möödunud hooajal esineti Olari Eltsi juhatusel Nürnbergis, Münchenis ja Pariisis. Samuti toimus orkestri esimene kontserdireis Suurbritanniassa, kus kahe nädala jooksul anti 11 kontserti. 2021. aasta novembri lõpus osalesid ERSO ja Elts Poolas rahvusvahelisel Kesk- ja Ida-Euroopa muusikafestivalil „Eufonie“. 2019. aastal avasid ERSO ja Neeme Järvi Prantsuse Raadio maineka Montpellier’ muusikafestivali ning orkester käis Kesk-Euroopa turneel, kus Neeme Järvi juhatusel esineti Viini Musikvereini kuldses saalis, Linzi Brucknerhausi suures saalis, Praha Rudolfinumi Dvořáki saalis ja Bregenzi Bodensee saalis ning Mihhail Gertsji juhatusel Saksamaal Erlangenis ja Viersenis. Veel on esinetud sellistel maailmalavadel nagu Berliini Konzerthaus, New Yorgi Avery Fisher Hall (praeguse nimetusega David Geffen Hall), Peterburi filharmoonia suur saal ja Maria Teatri kontserdisaal, Kölni filharmoonia, Helsingi Musiikkitalo, Stockholmi Berwaldhallen jt.

ERSO plaadistuste kõrget kvaliteeti on esile tõstetud mainekates klassikalise muusika ajakirjades ning sellega on kaasnenud mitmed tunnustused, millest olulisim on Eesti esimene Grammy (2004, dirigent Paavo Järvi), värskemad aga aasta klassikaalbumi tiitel 2020. aastal Eesti muusikaauhindade jagamisel Elleri sümfooniliste poeemide teise plaadi eest (dirigent Olari Elts) ning kultuurkapitali helikunsti sihtkapitali aastapremia ERSO-le ja Olari Eltsile seniste Elleri muusika salvestiste eest. Suurepärase koostöö on ERSO-l selliste mainekate plaadifirmadega nagu Chandos, BIS, Onyx, samuti Ondine, ERP jt.

Lisaks kohalikele raadio- ja telekanalitele on ERSO kontserte üle kandnud Mezzo ja medici.tv ning EBU vahendusel on need jõudnud paljudesse Euroopa raadiojaamadesse. 2020. aastal alustas tegevust ERSO TV (erso.tv), kus saab vaadata kõiki orkestri live-kontserte ning juba toimunud esinemisi.

EESTI RIIKLIK SÜMFOONIAORKESTER

Peadirigent ja kunstiline juht Olari Elts

Eluaegne aupeadirigent Neeme Järvi, **kunstiline nõustaja** Paavo Järvi

Koosseis 15. septembril 2023:

I VIIUL

Marta Spärniņa
Marge Uus
Kristiina Aimala
Elisabeth Härmand
Nina Kawaguchi
Kaija Lukas
Astrid Muhel
Piret Sandberg
Tarmo Truuväärt
Fred Heinoja

II VIIUL

Kaido Välja
Kadi Vilu
Miina Laanesaar
Egert Leinsaar
Kristjan Nõlvak
Mari-Katrina Suss
Maaren Vihermäe
Ida Teppo-Gualandi

VIOOLA

Rain Vilu
Liina Žigurs
Sandra Klimaitė
Mairit Mitt-Bronikowska
Juhan-Palm Peipman
Kristiina Välja

TŠELLO

Indrek Leivategija
Tõnu Jõesaar
Andres Alexander
Metspalu
Levi-Danel Mägila
Margus Uus
Maris Vallsalu
KONTRABASS
Mati Lukk
Janel Altroff
Madis Jürgens
Xiaonan Nie

FLÖÖT

Mihkel Peäske

OBOE

Guido Gualandi
Heli Ernits

KLARNET

Soo-Young Lee
Taavi Orro

FAGOTT

Peeter Sarapuu
Kristjan Kungla

METSASARV

Kalmer Kiik
Kalle Koppel
Artur Reinpõld
Jürnas Rähni

TROMPET

Indrek Vau
Erki Möller
István Baráth
Ivar Tillemann

TROMBOON

Andres Kontus
Peeter Margus
Väino Põllu
Johannes Kiik

TUUBA

Madis Vilgats

TIMPANID

Maarja Nuut

LÖÖKPILLID

Kaspar Eisel
Vambola Krigul
Terje Terasmaa

SA ERSO juhatuse liige

Kristjan Hallik

Produtsent

Daily Trippel

Orkestri mäenedžer

Marko Metsaru

Partnersuhete ja müügijuht

Kaire Taberland

Maine- ja

kommunikatsioonijuht

Kärt Ruubel

Toimetaja

Anita Maasalu

Noodikoguhoidja

Mariell Aren

Disainer

Norman Orro

Personalijuht

Piret Veensalu

Pillilao juhataja

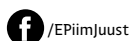
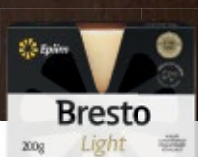
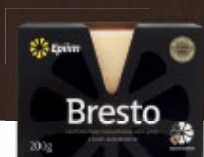
Egert Leinsaar

Lavameistrid

Jüri Korjus
Heiki Zvorovski

Bresto mängib esimest viulit

Kontserdisarja „Maestro“
toetab EPIIM

/EpiimJuust

epiimjuust

KUTSUME KUULAMA

Mahleri teine

R, 22. SEPTEMBER KELL 19, ESTONIA KONTSERDISAAL

L, 23. SEPTEMBER KELL 19, PÄRNU KONTSERDIMAJA

Gustav Mahler. Sümfoonia nr 2 c–moll („Ülestõusmine“)

MIRJAM MESAK sopran, TUURI DEDE metsosopran, segakoor LATVIJA,
ERSO, dirigent NEEME JÄRVI

Festival Tubin

N, 28. SEPTEMBER KELL 19, VANEMUISE KONTSERDIMAJA

R, 29. SEPTEMBER KELL 19, ESTONIA KONTSERDISAAL

Arvo Pärt. Sümfoonia nr 1

Sergei Rahmaninov. „Rapsoodia Paganini teemale“, op. 43

Eduard Tubin. Sümfoonia nr 8

MIHKEL POLL klaver, ERSO, dirigent MIHHAIL GERTS

MACBETH

5.–7. JA 9.–11. OKTOOBER KELL 19, ESTONIA KONTSERDISAAL

William Shakespeare / Lepo Sumera / Jay Schwartz

Eesti Draamateatri, Eesti Riikliku Sümfooniaorkestri ja Eesti Kontserdi ühisprojekt.

E · R · · O

Estonia pst 4
10148 Tallinn
tel 6 147 787
erso@erso.ee
www.erso.ee

Kuula ja vaata uuesti!

 ERSO.TV